

[K. B. Andersen.]

peget på muligheden af at anvende børnehavelærerinder i fagene sang, formning og gymnastik i de første 2-3 skoleår. Over for indvendingen om, at det jo blot vil berøve børnehaverne arbejdskraft, anfører Unge Pædagoger, at ca. halvdelen af alle uddannede børnehavelærerinder forlader børnehavearbejdet, inden der er gået 5 år, i de fleste tilfælde fordi de ikke kan få nedsat arbejdstid. Det var et af de forslag, vi ikke nåede at drøfte i udvalget, inden arbejdet blev afbrudt.

Men det altovervejende middel mod lærermangelen på lidt længere sigt — og det eneste virkelig effektive — er flere lærere, og det vil sige: omgående udbygning af bestående seminarier og også oprettelse af nye.

Nogle tal fra det økonomiske sekretariats rapport vil give baggrunden for kravet om større seminariekapacitet. Med den seminariekapacitet, vi vil komme op på i 1964, vil vi dog stadig have et minus på 5 600 lærere i 1965, på 3 600 i 1970, på 2 100 i 1975 og som tidligere nævnt på 2 300 i 1980. Lægger vi hertil, at de 48 000, som behovet her er opgjort til, givet ikke slår til, ja, så er det ikke svært at se, at seminariekapaciteten må i vejret og det så hurtigt som muligt. Ja men — kan man sige — er der da en elevreserve at få tag i? Tallene viser det.

Vi bad i udvalget om at få oplyst, hvor stor elevtilgangen til seminarierne var i forskellige egne af landet, og de tal, vi fik til svar, var mildest talt overraskende. Medens der f. eks. i Århus amt er 30 seminarieelever pr. 10 000 indbyggere, er det tilsvarende tal for Frederiksborg amt 9 — altså mindre end en tredjedel; i Maribo amt er det 10, i Bornholms amt ligeledes 10. Thisted amt ligger helt oppe på 26, det samme gør Skanderborg amt. For øerne som helhed er tallet 13, for Jylland næsten dobbelt så højt, nemlig 23. Disse store forskelle kan ikke forklares uden at antage, at der er betydelige reserver af kvalificerede, som kan opsiges ved at placere udvidelser af seminarier og nye seminarier rigtigt og ikke efter tilfældigheder. Jeg skal ikke her komme med konkrete forslag, netop ikke; det vil ikke tjene den rolige planlægning af udvidelserne.

Der er over for udvalget peget på udbygning af aften- og eftermiddagsseminarier, fordi denne udvej ville betyde tilgang fra nye kredse, ofte med den erhvervsmæssige baggrund, som er så værdifuld for en fremtidig lærergerning, og også fordi sådanne seminariers elever vil kunne yde et bidrag til indsats over for den lokale lærermangel. Men skal man gå videre ad aftenseminarievejen, er det nødvendigt, at aftenseminarieeleverne ikke stilles for ringe økonomisk i forhold til andre grupper af studerende. I øjeblikket er de, både hvad midler fra ungdommens uddannelsesfond og hvad tilskud til nedbringelse af skolepengene angår, ringere stillet end andre seminarister. Jeg vil bede den højtærede minister udtale sig om, hvorvidt man i ministeriet er opmærksom på dette spørgsmål, og i så fald, hvad man agter at gøre ved det.

I forbindelse med spørgsmålet om seminarieudvidelser beder jeg den højtærede minister være opmærksom på, at efter de tal, der er forelagt udvalget, synes statsseminariernes lokaler langt bedre udnyttet end privatseminariernes. Privatseminarierne har næsten 3 gange så mange klasselokaler og faglokaler tilsammen som statsseminarierne, men kun dobbelt så mange elevklasser. Det vil vel næppe være muligt for den højtærede minister her i dag at redegøre for, hvad der ligger bag disse tal, men jeg beder den højtærede minister være opmærksom på problemet.

Må jeg samlende om udvidelse af seminariekapaciteten sige for det første, at jeg er enig med Danmarks Lærerforening i, at forudsætningen for en god læreruddannelse er så store seminarier, at der er basis for en virkelig differentieret undervisning. Det peger henimod udbygning af bestående statsseminarier. Men hertil må føjes, at situationen er så alvorlig og forskellen i elevtilgang i landets forskellige egne så betydelig, at det ikke kan hjælpe på forhånd at afvise oprettelse af nye seminarier, oprettet efter en nøje vurdering af, hvor de kan gøre mest nytte. Jeg henviser i denne forbindelse til bemærkningerne i betænkningen.

Der kunne være mere at fremdrage, men vi kan jo alligevel ikke her i dag klare alle de problemer, som vi gerne ville have haft nogle uger mere til at drøfte i udvalget.